

Raymond
Hausoul

Christus als Triomfator (deel 3)

Vorige keren dachten we uitvoerig na over de waarde die de dood van Christus voor een christen heeft. We stelden vast dat er meer dan één antwoord hierop kon worden gegeven vanuit het NT. Doordat in de kerkgeschiedenis niet elk perspectief altijd krachtig aanwezig was, concentreren we ons hier verder op het spreken over Christus als triomfator. Dit artikel is het derde van een drievoudige reeks die in StudieBijbel Magazine 12.3 begon.

De toekomstige definitieve afrekening

Het kruiswerk leidde tot een triomfantelijke overwinning. Toen Jezus aan het kruis stierf, verpletterde Hij de kop van de slang. De Zoon is 'een mens geworden als zij om door zijn dood definitief af te rekenen met de heerser over de dood, de duivel' (Heb.2:14). De duivel is onttroond (NBG, WV) en uitgeschakeld (GNB). Het Grieks wijst hierbij op een vruchteloos of werkeloos maken, zoals bij onvruchtbare grond en bomen (Luc.13:7). Grond en bomen die onvruchtbaar zijn, bestaan nog en zijn niet vernietigd. Wel zijn ze verdord en werkeloos gemaakt. In relatie met Christus' overwinning over de vijandelijke machten betekent dit dat de vijand nog steeds in deze schepping aanwezig is, maar dat Christus degene is die op dit ogenblik alle macht bezit. Er is nog steeds een strijd op aarde bezig tussen de machten van het kwaad en de rechtvaardigen. Maar de rechtvaardigen beseffen dat Christus de vijand overwon en het nog maar een korte tijd duurt, voordat deze volledig van het strijdtoneel verdwijnt.

De zonde is principieel tenietgedaan op het kruis en verdwijnt in de voleinding definitief uit de kosmos (Rom.6:6; Joh.1:29); de dood is principi-

eel tenietgedaan op het kruis en verdwijnt in de voleinding definitief in de vuurpoel (2Tim.1:10; Op.20:14); de duivel is principieel tenietgedaan op het kruis en verdwijnt in de voleinding eveneens definitief in de vuurpoel (1Kor.2:6; Op.20:10); de zondige wereld is principieel tenietgedaan op het kruis en verdwijnt in de voleinding definitief (1Kor.1:28; 1Joh.2:17). Want: 'Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel zou verbreken' (1Joh.3:8b). Jezus Christus is de Overwinnaar van de machten van het verderf. De vloek moet wijken, als de liefde door de toorn één breekt in de overwinning van Christus de triomfator.

Vooral in het evangelie en de brieven van Johannes komt dit aspect van Christus' overwinning krachtig naar voren. Zo zegt Joh.12:31: 'Nu wordt het oordeel over deze wereld gevelde, nu zal de heerser van deze wereld uitgebannen worden.' Ook spreekt het bijbelboek Openbaring meermaals over Jezus' overwinning over de machten: 'Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, zoals ook Ik overwonnen en Mij gezet heb met mijn Vader op zijn troon' (3:21); 'zie, de Leeuw uit de stam van Juda, de wortel van David, heeft overwon-

nen' (5:5). Maar ook Paulus kent dit perspectief van Christus' verlossingswerk: 'die Hij heeft gewerkt in Christus door Hem uit de doden op te wekken en Hem aan zijn rechterhand te zetten in de hemelse gewesten, boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw. En Hij heeft alles aan zijn voeten onderworpen' (Ef.1:20-22). En ook Petrus kent die interpretatie: 'Jezus Christus, die aan Gods rechterhand is, heengegaan naar de hemel, terwijl engelen, machten en krachten Hem onderworpen zijn' (1Pet.3:22).

Gezonde balans: lijden en overwinnen

Het is van belang een gezond evenwicht te houden tussen Christus' offerdood en Christus' overwinning over de machten aan het kruis. De Mensenzoon is immers nog niet gekomen om te heersen, maar om te dienen (Mar.10:45). Tijdens het leven van de Heer Jezus zien we iets van zijn triomf, die aan de diepte van zijn lijdensweg niets af doet. Beide aspecten van Christus' dood dienen met elkaar in evenwicht te staan. Christus is het zoenoffer en de overwinnaar. Het is, zoals de *Heidelberger Catechismus* zegt: Jezus Christus 'die met zijn dierbaar bloed voor

al mijn zonden volkomen betaalde en mij uit alle heerschappij van de duivel verlost' (antw. 1). De christelijke kerk heeft deze twee kanten van Christus' verzoeningswerk vroeg herkend en deze eveneens verbonden met de waterdoop. Het was gebruikelijk om zich met Pasen te laten dopen en daarmee nog krachtiger de relatie tussen het sterven met Christus en het leven met Christus te benadrukken. Gregorius van Nazianze (329-389) geeft een boeiend voorbeeld van deze sensibeleit:

*Gisteren werd het lam geslacht en de deurposten besmeerd. Gisteren bewoende Egypte haar eerstgebo-
renen en kwam de Verwoester voorbij ons. Het zegel
was tegelijk verschrikkelijk en eerwaardig. Wij waren
omgeven door het kostbare bloed. Vandaag zijn we
zonder problemen ontsnapt uit Egypte, uit het gebied
van farao, en is er niets dat ons verhindert een feest
voor de Heer onze God aan te richten – het feest van
onze bevrijding ... Gisteren werd ik met Hem
gekruisigd; vandaag word ik met Hem verheerlijkt.
Gisteren stierf ik met Hem; vandaag word ik levend
gemaakt met Hem. Gisteren werd ik begraven met
Hem; vandaag sta ik op met Hem.*

[lees verder>](#)

In het verleden gebeurde het echter dat sommigen de dood van de Messias als een nederlaag zagen en Christus' overwinning over de machten verbonden met zijn opstanding. Dit is echter onjuist. Juist op het kruis won Christus de strijd en in zijn opstanding werd deze overwinning bekrachtigd, verkondigd en publiekelijk getoond. Zo verbindt de schrijver van de Hebreeënbrieff Christus' overwinning met zijn dood: 'Omdat die kinderen mensen zijn van vlees en bloed, is de Zoon een mens geworden als zij om door zijn dood definitief af te rekenen met de heerser over de dood, de duivel' (Heb.2:14). Dood en opstanding dienen zodoende niet tegen elkaar te worden uitgespeeld in het verzoeningswerk van Christus.

Medestrijders van de Messias

Christus heeft de machten van het kwaad in deze schepping overmeesterd. Hij is bezig de mensheid daarbij te verlossen uit de benauwde grepen van het kwaad. Qua gedachte is het mogelijk om hierbij te denken aan de bevrijding van de Israëlieten uit Egypte. De bevrijding van Israël was ook in die tijd meer dan slechts een proces van een enkel volk. Het was een bevrijding waarin ook leden van andere volken participeerden (Ex.12:38) Zij waren waarschijnlijk eveneens door de farao onderdrukt. Het was door één volk dat God een zegen aanbood aan alle volken die in de slavernij terecht waren gekomen (Gen. 12:3). Deze volken gaan niet op in het volk Israël. Er blijft een onderscheid tussen hen en de joden. In de Thora worden ze aangeduid als de vreemdelingen en bijwoners die het volk Israël onder zich kent en waarvoor dikwijls andere geboden in het land gelden (Exod. 12:25). Wie bijvoorbeeld als heiden wil deelnemen aan het Pascha moet zich laten besnijden (Exod. 12:48; Num. 9:14). En een heiden mag bijvoorbeeld ook mee genieten van het sabbatsjaar (Lev. 25:6). Hij mag echter ook het aas eten, dat de Israëliet niet mag eten (Deut. 14:21).

De bevrijden werden vervolgens door Jahweh gebruikt om anderen de grootheid en liefdevolle

wijsheid van God te tonen. In het land Kanaän werd Gods verlossende genade zichtbaar in de bevrijding van de prostituee Rachab en in de instructies voor de respectvolle omgang met het land. Zo zorgden het sabbatsjaar en jubeljaar en bijvoorbeeld voor dat Israël het land en haar inwoners niet mocht uitbuiten (Lev. 25). Dit was een getuigenis van wie God in zijn wezen is. Gods maakte zijn hart zichtbaar als Israël zich op correcte manier door de Thora liet leiden. In het NT worden de christenen door Christus opgeroepen om discipelen te maken en zijn woorden en opdrachten door te geven aan anderen (Mat.28:19). De woorden van bevrijding, die Jezus uitsprak, dienen nog steeds op deze aarde verkondigd te worden. Het evangelie richt zich daarom op meer dan enkel de mens. Het is een evangelie dat van kosmische betekenis is.

Paulus noemt de duivel namelijk ook nog steeds 'de god van deze eeuw' (2Kor.4:4) na de kruisiging en opstanding van de Messias. Een resultaat van de bevrijding is daarbij om straks met Christus als koningen te heersen op aarde (2Tim.2:12; Op.5:10). De strijd van de Messias tegen de machten van het kwaad vindt daarom zijn uitbreiding in de strijd van de gelovigen tegen de verslagen machten van de vijand. Elke keer als een mens zich tot God bekeert, vindt er ten diepste ook een overgang plaats van het koninkrijk van de duisternis naar het koninkrijk van het licht: 'Hij heeft ons gered uit de macht van de duisternis en ons overgebracht naar het rijk van zijn geliefde Zoon' (Kol.1:13). De persoon staat op dat ogenblik niet meer onder de macht van de zonde en van de satan, maar onder de macht van Christus. Tegen de discipelen kan de Messias vanuit de voor Hem liggende triomf echter zeggen: 'Ik heb dit gezegd opdat jullie vrede vinden bij Mij. Jullie zullen het zwaar te verduren krijgen in de wereld, maar houd moed: Ik heb de wereld overwonnen' (Joh.16:33).

Jezus openbaarde zijn discipelen dat ze geen leven van rozengeur en maneschijn zouden kennen als ze Hem volgden. Hij wees hen op

de gevaren en verdrukkingen die ze zouden meemaken op aarde vanwege hun verbondenheid met Hem. Door Christus' overwinning op het kruis is het voor de discipelen mogelijk moed te houden en te beseffen dat Hij de wereld overwon. Als gezalfde atleten gaan zij door deze wereld, vasthoudend aan de zekerheid dat hun eigen overwinning gegarandeerd is door Jezus Christus.

De apostel Paulus beseft dat de gelovigen in deze strijd staan als hij hen onderwijst over de geestelijke wapenuitrusting (Ef.6). Maar hij weet ook dat de gelovigen in de definitieve eindoverwinning over de satan betrokken zijn: 'De God nu van de vrede zal de satan spoedig onder jullie voeten verpletteren' (Rom.16:20). Vanuit dat besef kan de apostel zeggen dat we door de triomf van Christus 'meer dan overwinnaars zijn' (Rom.8:37). Wij zegevieren in dit alles glansrijk dankzij Hem die ons heeft liefgehad.

Getuigen van de triomf

Overwinning, verovering en triomf vormden een groot deel het vocabulaire van de eerste christenen als het ging over Christus' dood en opstanding. Deze kosmische dimensie van het zoenoffer dat Christus bracht, stond ook in de vroege kerk op de voorgrond. Het zou duizend jaar lang benadrukt worden en werd breed verkondigd. Mannen als Irenaeus, Origenes, Tertullianus, Chrysostomus, Athanasius, Augustinus, Johannes van Damascus, Gregorius van Nyssa en Rufinus, vertegenwoordigen dit perspectief. Ondanks alle vervolgingen was er in dat opzicht geen sprake van een 'verlies' bij de eerste christenen. Zij spraken over Gods triomf, terwijl de wereld rondom hen nog steeds onder de macht

van het kwaad gebukt ging. Daarbij vochten zij voor de waarden van Gods koninkrijk en beseften ze dat tot de terugkomst van Jezus Christus de strijd op aarde zou voortwoeden.

Vanaf de vijfde tot vijftiende eeuw verloren christenen dit perspectief uit het oog. Zij zagen het kruis enkel als een symbool van het lijden. Pas met de Reformatie bracht Maarten Luther het perspectief van Christus als triomfator en de verzoening als gevechts- en overwinningsdaad opnieuw onder de aandacht.

In zijn *Eine feste Burg is unser Gott*, lezen we:

*De vijand rukt vast aan
met opgestoken vaan;
hij draagt zijn rusting nog
van gruwel en bedrog.*

*Ons staat de sterke Held ter zij,
dien God ons heeft verkoren ...
de zeeg' is ons beschoren!*

En in een van Luthers werken lezen we:

*Dikwijls heb ik genoeg gevonden aan de parabel in
Job, waarin sprake is van een haak waaraan de vissers
een wormpje vastmaken en het vervolgens in het water
werpen. Snel komen de vissen erheen om ervan te
eten. Ze slikken de worm met de regenworm in en de
visser trekt de vis dan met zijn haak uit het water. Dit
deed de Here God ook met de duivel. Hij gebruikte zijn
eerstgeboren Zoon, de Heer Christus Jezus als vishaak
en wierp Hem in de wereld.*

Voornamelijk onder de wederdopers vond dit perspectief in Luthers' tijd grote navolging. Toch raakte het in de achttiende eeuw opnieuw op de achtergrond. Vooral door de invloed van Gustaf Aulén kwam het in onze tijd opnieuw naar voren en werd het verspreid door Gregory Boyd en John Stott. Tegenwoordig wordt dit perspectief op het verzoeningswerk in de evangelisch-reformatorische kringen vooral daar benadrukt waar er aandacht is voor de relatie tussen Gods heilswerk en de hele schepping.